

Børn og Musikinstrumenter

Institutioner og musikinstrumenter

Børn leger og beskæftiger sig med musik på institutionerne og derhjemme. De synger og spiller uanset om de har musikinstrumenter til deres rådighed eller ej.

Børn bruger musikinstrumenterne, hvis de er der. Lige så tit ser man også, at de bruger klodser, biler, pinde eller andre ting, der kan give lyd som instrumenter.

Ka' vi så undvære musikinstrumenterne??? Hvis ikke?, er det så ligegyldigt hvilke musikinstrumenter, vi giver til børnene!?

Efter min mening er det en god ide at have musikinstrumenter til rådighed på institutionerne. Gode dybe trommer eller congas er fine instrumenter. De giver børnene en oplevelse af at lyden også kan mærkes i kroppen.

Jeg glemmer f.eks. aldrig da vi lige havde købt congas (store trommer) til en 0-6 års institution. Om morgenen stod trommerne på gangen, og der stod 8-10 børn fra 1-5 år og spillede på dem. En stor flok løb frem og tilbage på institutionens lange gang og lavede løbe og hoppe lege til musikken. Trommerne stod lige indenfor indgangsdøren. Dette betød, at alle forældre og ansatte også automatisk blev en del af børnenes musikleg. Børnene satte på denne måde en stor musikleg i gang fordi de ville udforske og lege med de nye trommer.

Nå - dette var en lille indledning - for selvfølgelig mener jeg, at vi skal have musikinstrumenter til børnene både derhjemme og på institutionerne.

I alle de år, hvor jeg har spillet med børn og voksne på institutioner i det ganske Danmark, er jeg stødt på mange holdninger til og regler omkring brug og opbevaring af musikinstrumenter.

For ca. 15 år siden lavede jeg sammen med Karen Rønne en undersøgelse i 20 daginstitutioner i Århus Amt, hvor vi undersøgte brugen af musikinstrumenter.

På langt de fleste institutioner var der musikinstrumenter. De fleste steder stod de oppe på de øverste hylder eller i et aflåst depot. Man kan sige, at disse institutioner prioriterede musikken højt - ca. 2½ m over gulvet!!! Mange steder var instrumenterne desuden ødelagte med flækkede trommer og revnede skind. Dvs. ingen følte sig åbenbart ansvarlige for at få dem repareret.

Standard svarene, når vi spurgte hvorfor instrumenterne var af vejen, var dengang og er stadig i dag:

1. det larmer når instrumenterne står fremme
2. instrumenterne går i stykker når børnene må bruge dem som de vil.

Disse to udtalelser vil jeg bore lidt i:

Som ovenstående eksempel med de nye congas viser, så lyder det af noget når 10 børn står og spiller på nogle helt nye conga-trommer. Det ville det også gøre, hvis det var nye raslere eller marimbaer, der var blevet købt. Og "helt galt" ville det gå, hvis man på institutionen fra den ene dag til den anden lod instrumenterne komme frem til fri brug. Børn er ikke anderledes end andre mennesker. Når de får noget nyt eller får nye muligheder skal dette naturligvis afprøves. Men ligesom magien går af den nye dukkevogn eller det nye sørøverskib fra Lego i løbet af en tid, så ændres børnenes brug af musikinstrumenterne, når de har stået fremme et stykke tid. Men når de står fremme har børnene mulighed for at vælge at bruge dem i deres leg eller som ledsagelse til deres musikalske udfoldelser. Det har de ikke, hvis instrumenterne ikke står fremme!

At ting kan gå i stykker eller blive slidt af at blive brugt, er nok klart for enhver. Men den holdning man møder mange steder omkring musikinstrumenter, så må de altså ikke blive slidte eller gå i stykker. Instrumenterne behøver heller ikke gå i stykker ved at spille på dem. Der er to forudsætninger, der skal være til stede. Den ene er, at instrumenterne er af en kvalitet der kan holde til brugen på institutionerne (herom senere), og den anden er, at børnene lærer at behandle instrumenterne som instrumenter og ikke som en hammer til at slå på alt med. Min erfaring med disse ting er, at når de voksne passer på tingene og behandler dem godt, så smitter det af på børnenes brug af dem.

På Daginstitutionen Hobbitten i Åbyhøj (omtales i en anden artikel i dette nummer) har vi haft instrumenterne til at stå fremme på stuerne i 6 år. Jeg har endnu ikke hørt nogen klage over "larm" fra instrumenterne. På de 6 år er der mig bekendt kun gået 3 raslææg á 25,- i stykker, så det er da til at overse.

Skal der være regler omkring brugen af instrumenterne? Det er et temperamentsspørgsmål.

Man må finde ud af, hvad der er hensigtsmæssigt på de enkelte institutioner. Men nogle regler bliver man jo nok nødt til at have. Når børn tegner, får de jo heller ikke lov til at tegne løs på vægge og gulve. Men prøv jer frem og find en form når I nu slipper instrumenterne løs.

Kvalitetsinstrumenter:

TROMMER:

I mange år har pædagogtrommerne af træ været at finde på institutionerne. De er også meget gode, men har et par ulemper. De går nemt i stykker når de vælter - og det gør de tit.

De kan ikke stemmes så let når skindet bliver slapt.

Der vil jeg anbefale et sæt bongotrommer med metalbeslag.

Disse trommer kan holde til utroligt meget. Børnene kan slå med trommestikker på dem. De kan stå på dem og vende dem om og bruge dem til f.eks. at "lave mad" i. Specielt de små børn, men også større børn har lettere ved at spille på disse trommer end "de gammeldags" pædagogtrommer. Trommerne står på nogle små fødder og lyden slipper ud under trommerne og giver en god klang.

Når de ikke stemmer kan de meget let stemmes igen.

Disse trommer er noget dyrere end de velkendte pædagogtrommer, men de lyder ofte meget flottere, og så holder de meget længere og er mere robuste, så på langt sigt er det en god investering.

Congas er også gode instrumenter. Når de står på et stativ kan mange børn spille på dem på samme tid. Congatrommer har også en meget dyb lyd, der kan mærkes i kroppen. Dette er af betydning når man danser og bevæger sig til rytmerne. På mange institutioner mangler man instrumenter med dybe lyde.

Afrikanske, og indianske trommer. Har man håndslag for det, kan man lave sine egne trommer meget billigt. Ved at købe nogle koskind hos en slagter og finde nogle gamle olietønder kan man lave sine egne afrikanske trommer.

Skindene skræbes fri for fedt m.v. og bindes på en speciel måde op over tønden. Det tager lidt tid og kan også være kompliceret at binde trommer op, så første gang er det godt at få professionel hjælp.

Man kan faktisk lave denne slags trommer af mange forskellige ting. Jeg har været med til at lave dem af olietønder, mælkejunger, store og små plasticrør, gamle Nilfisk støvsugere m.v.

Man kan lave de mest fantastiske trommer på denne måde. Hvis man laver et trommebygningsprojekt kan både store og små børn inddrages i processen.

Djember er også nogle gode trommer. De har både de lyse og de dybe toner. Man skal være mere forsigtig i brugen af en djembe end med de andre trommer jeg har nævnt.

Der er mange andre former for trommer man kan købe og lave. Se jer for og bliv inspireret af andre institutioner og folk der arbejder med musik til at prøve jer frem.

RYTMEINSTRUMENTER/PERCUSSION

De findes et hav af rytmeinstrumenter. De vil være umuligt at nævne alt her - men nogle få ting vil jeg fremhæve.

Rasleæg er gode instrumenter til både små og store. De har en god lyd, de er nemme at lave en præcis rytme med, de ligger godt i børnenes hænder og koster ikke så meget (ca. 25 kr. /stk).

Eneste minus ved rasleæggene er holdbarheden.

Tamburim er en sambahåndtromme, som også er god til børn. Man kan bruge dem på flere forskellige måder. Dels ved at holde i hånden og spille på dem med trommestikker, og dels ved at have dem liggende på gulvet og tromme på dem. Tamburim'er fås både med plasticskind og naturskind. Med plasticskind kan de holde til utrolig meget, og der skal meget til at slå dem i stykker.

Man kan også lave mange rytmeinstrumenter selv, og der findes adskillige bøger om dette emne.

Min yndlingsaversion er raslere lavet af tomme wc ruller med ris i.

Men siden de nye sodavandsflasker i plastic på 50 cl. er kommet frem, er jeg begyndt at lave raslere af dem.

Man kan komme ming bønner, majs, brune bønner, ris, korn, små sten eller de små gule kugler man bruger til splatterpistoler i de rengjorte flasker. Det lyder faktisk ret godt, og er meget billigt at lave.

SLAGTØJ m.v.

Der findes mange former for marimbaer og lydtkasser som man kan købe eller lave selv. Jeg vil ikke nævne noget specielt her, men sige at man skal gå efter at tingene lyder godt, og at de passer til børnenes motoriske evner (jo mindre børn jo grovere motorik).

Men køb dels solide instrumenter og dels instrumenter som lyder godt. Det betaler sig at investere i kvalitetstrommer både på kortere og længere sigt.

HVOR SKAL MAN KØBE INSTRUMENTER:

Nogle af de legetøjsfirmaer der rejser rundt til institutionerne har musikinstrumenter på programmet.

Jeg har studeret en del kataloger og min konklusion er, at generelt set skal man ikke købe sine musikinstrumenter her. Udvalget er for lille og priserne for høje - typisk 25 - 35 % højere end i de gode musikforretninger.

Noget af det jeg ser i katalogerne, og også har set på enkelte institutioner, er såkaldte musik- og rytmikvogne. Disse vogne har en praktisk udformning, er nemme at stuve afvejen. Foruden dette er der så nogle få udvalgte instrumenter, som man kan spille lidt på. Vognene er efter min mening konstrueret af folk der ikke synes at have meget forstand på børn og musik, men mere på at lave en flytbar opbevaringsreol til brug for institutionerne. Alt andet lige mener jeg, at de for det første er uanvendelige og for det andet som regel koster en formue, som man kunne have anvendt meget bedre på andre og bedre instrumenter.

Legetøjsfirmaerne har desuden efter min erfaring heller ikke ekspertisen vedr.

musikinstrumenter. Kan de f.eks. hjælpe med at få en tromme stemt, sat nye skind på osv.

Hvis I køber her - så sørg for at servicen er i orden ved at stille konkrete krav.

Der findes over landet en række gode musikforretninger som har det rette udstyr som regel til priser, der ligger langt under legetøjsfirmaernes. I disse forretninger kan man også få råd og vejledning.

Fra Århus vil jeg nævne to forretninger: Slagtøjscentret og Drumcity. Sidstnævnte har arbejdet meget med instrumenter til institutionerne og har en konsulent, der kender til institutionsområdet. De har en folder "SLÅ TIL!" med eksempler på musikinstrumenter til brug bl.a. på institutioner og skoler.

Det vigtigste når man køber musikinstrumenter er dog, at instrumenterne lyder godt, og at man er tilfreds med dem og har lyst til at bruge dem.

Har I spørgsmål kan I evt. kontakte konsulent Jes Sørensen, Drummers Repair Shop 70233353 / info@drsd drums.dk eller undertegnede 86 15 80 30 / lyren@lyren.dk .

Erik Lyhne - musiker, kursusgiver og seminarielærer.

Medforfatter til "SPIL OP - om børn, musik og bevægelse" en teori og praksisbog om arbejdet med børn og musik. Samt "Børnesangbogen", "Den Rytmiske Børnesangbog" og "Den Glade Børnesangbog".